

**Studier i miljövetenskap och ekonomi:
folkhälsa, risk och strategisk miljöanalys**

Daniel Slunge

AKADEMISK AVHANDLING

som med vederbörligt tillstånd för vinnande av
filosofie doktorsexamen vid
Handelshögskolans fakultet, Göteborgs universitet,
framlägges till offentlig granskning
fredagen den 8 september, kl 10.15, i C-G-salen,
Institutionen för nationalekonomi med statistik, Vasagatan 1

Göteborg 2017

Sammanfattning

Dagens storskaliga miljö- och klimatförändringar leder till nya och potentiellt dramatiska risker för individer och samhällen. De välfärdskostnader som dessa miljöförändringar orsakar beror i stor utsträckning på vår förmåga att bedöma risker och anpassa oss till nya förutsättningar. Genom att analysera hur människor uppfattar och hanterar risker individuellt och kollektivt syftar denna avhandling till att bidra till en ökad förståelse av hur dessa miljörelaterade välfärdskostnader kan minskas. Avhandlingen består av fem självständiga men relaterade artiklar. I artikel 1-3 analyserar vi riskuppfattning och beslutsfattande på individnivå kopplat till den ökande förekomsten av fästingar och de fästingburna sjukdomarna borreliainfektion och fästingburen encefalit (TBE). Det empiriska underlaget utgörs av svaren från 1500 slumpmässigt utvalda respondenter på en enkätundersökning i Sverige. I artikel 4 och 5 analyserar vi riskbedömning och beslutsfattande på kollektiv nivå genom en studie av hur strategiska miljöbedömningar används för att hantera miljörisker i olika låg- och medelinkomstländer. Det empiriska underlaget utgörs av intervjuer med intressenter involverade i strategiska miljöbedömningar av naturresursrelaterade ekonomiska reformer.

Artikel 1: Fästingburna sjukdomar, riskuppfattning och beteende

Vi analyserar vilken roll riskuppfattningar och riskexponering spelar för fem olika sätt att skydda sig mot fästingbett, TBE och borreli. Vi finner ett starkt positivt samband mellan exponering och att undersöka kroppen för fästingar, men inga eller svaga samband mellan exponering och att använda skyddande kläder, ha strumporna utanpå byxorna, använda fästingmedel eller undvika högt gräs eller andra områden där fästingar kan förekomma.

Artikel 2: Ekonomisk värdering när risker förändras - fästingburna sjukdomar och friluftsbeteende

Vi analyserar betalningsviljan för att undvika områden med fästingar samt borreli- och TBE-risk. I Norrlandslänen där förekomsten av fästingar är relativt ny är betalningsviljan för att undvika risk väsentligt högre än i andra län. Vi finner även att TBE-vaccinerade respondenter har en lägre betalningsvilja. Dessa skillnader i betalningsvilja för riskreducering bör beaktas vid ekonomisk värdering av nya risker orsakade av miljö- och klimatförändringar.

Artikel 3: Betalningsvilja för TBE-vaccination och konsekvenser för folkhälsopolitiken i Sverige

Vi skattar vaccinationsgraden till 33% i TBE-riskområden och analyserar hur pris, inkomst och andra faktorer påverkar efterfrågan på vaccin. Vi bedömer att en subvention som gör det gratis att vaccinera sig mot TBE skulle öka vaccinationsgraden i TBE-riskområden till cirka 78%, med störst effekt på hushåll med låg inkomst, vars nuvarande vaccinationsgrad endast är 15% i riskområden.

Artikel 4: Kan strategiska miljöbedömningar av sektorreformer bidra till en grönare tillväxt?

Baserat på en utvärdering av ett Världsbanksprogram analyserar vi under vilka förutsättningar som strategiska miljöbedömningar kan bidra till att integrera miljöaspekter i sektorreformer i låg- och medelinkomstländer. Vi föreslår att institutionella aspekter bör ges större uppmärksamhet.

Artikel 5: Utmaningar för institutionalisering av strategiska miljöbedömningar: fallet Vietnam

Vi utvecklar ett analytiskt ramverk för att analysera institutionalisering av strategiska miljöbedömningar på fyra olika institutionella nivåer. Ramverket testas i en empirisk analys av systemet för strategiska miljöbedömningar i Vietnam.

Nyckelord: risk, riskuppfattning, folkhälsa, betalningsvilja, värdering, skydds-beteende, vektorburna infektioner, fästingar, borreli, fästingburen encefalit, TBE, strategisk miljöbedömning, miljöanalys, institutioner, styrning, klimatförändringar

JEL-klassificering: D61, I12, I18, O19, O44, P47, Q51, Q54, Q57

ISBN: : 978-91-88199-21-8 (tryckt), 978-91-88199-22-5 (PDF)

Kontaktuppgifter: Daniel Slunge, Institutionen för nationalekonomi med statistik, Handelshögskolan, Göteborgs universitet, Box 640, 405 30 Göteborg, Sverige. E-post: daniel.slunge@gu.se